

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Gdańsku

LGD.410.002.01.2023

Pan
Jacek Łupaczewski
Dyrektor Schroniska dla Nieletnich w Chojnicach

Schronisko dla Nieletnich w Chojnicach
ul. Igielska 8, 89-600 Chojnice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/051 – Zapewnienie bezpieczeństwa i działalność resocjalizacyjna w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich i okręgowych ośrodkach wychowawczych.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Schronisko dla Nieletnich w Chojnicach, ul. Igielska 8, 89-600 Chojnice (dalej: „SdN”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jacek Łupaczewski, Dyrektor Schroniska dla Nieletnich w Chojnicach, od 01 września 2017 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Zapewnienie bezpieczeństwa w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich i okręgowych ośrodkach wychowawczych.2. Działalność resocjalizacyjna w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich i okręgowych ośrodkach wychowawczych.
Okres objęty kontrolą	2019 – 2023 do zakończenia czynności kontrolnych tj. 14 kwietnia 2023 r. (lata szkolne 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontroler	Piotr Lewandowski, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LGD/11/2023 z 09 stycznia 2023 r.

(akta kontroli str.1-5)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli działalność SdN, w okresie objętym kontrolą³ zorganizowano w sposób zapewniający bezpieczeństwo w placówce. Zastosowany system zabezpieczeń był adekwatny do wymaganego w SdN poziomu bezpieczeństwa. Liczba wychowanków nie przekraczała limitów określonych corocznie w „Wytocznych do organizacji roku szkolnego w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich” przekazywanych przez Departament Spraw Rodziny i Nieletnich Ministerstwa Sprawiedliwości. Izby izolacyjne i adaptacyjne były prawidłowo wyposażone. W celu zapewnienia należytego stanu obiektów budowlanych SdN dokonywano okresowych przeglądów rocznych i pięcioletnich, a sformułowane w ich wyniku wnioski realizowano w miarę posiadanych środków finansowych. W czasie pandemii COVID-19 w SdN podejmowano działania organizacyjne w celu ograniczenia jej skutków wśród wychowanków i pracowników schroniska. Praca z wychowankami oparta była m.in. o roczne plany pracy. Pomocy psychologicznej – pedagogicznej udzielali wychowankom pracownicy posiadający wymagane w tym zakresie uprawnienia. Dla każdego z wychowanków objętych próbą kontrolną sporządzono opinię psychologiczną, w których uwzględniono elementy wskazane w § 83 ust. 1 pkt 1-6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich⁴. Wychowankom umożliwiono kształcenie ogólne oraz naukę zawodu. W okresie objętym kontrolą w SdN znaczącym problemem był brak odpowiedniej liczby pracowników ochrony, pomimo podejmowanych działań Dyrektora ukierunkowanych na naprawę sytuacji.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m.in:

- sposobu dokumentowania użycia środka przymusu bezpośredniego w postaci siły fizycznej,
- przekroczenia, w jednym przypadku, limitu czasu przebywania wychowanka w izbie adaptacyjnej,
- przypadków przeprowadzenia badań lekarskich wychowanków po upływie 48 godzin od chwili ich umieszczenia w izbie adaptacyjnej,
- przypadków zbyt małej liczby pracowników ochrony na zmianie w stosunku do wymogów wynikających z dokumentów wewnętrznych oraz stosownych rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości⁵,
- brakiem kamer monitoringu w pomieszczeniach biblioteki, sali komputerowej oraz pokoju gier,
- niezgodnym z art. 121 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich⁶ działaniu monitoringu w wybranych łazienkach,
- sposobu dokumentowania przez pracowników ochrony przebiegu służby,
- nieodnotowywania imion i nazwisk kierowców pojazdów realizujących dostawy do SdN,
- nierzetelnego sporządzania protokołów przeglądów okresowych budynków i budowli należących do SdN,

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Kontrolą objęto lata 2019-2023 do dnia zakończenia czynności kontrolnych tj. 14 kwietnia 2023 r.

⁴ Dz. U. z 2017 r. poz. 487, (dalej: „rozporządzenie w sprawie ZP”). Utraciło moc 1 września 2022 r.

⁵ Rozporządzenie w sprawie ZP oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 sierpnia 2022 r. w sprawie funkcjonowania okręgowych ośrodków wychowawczych, zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (Dz. U. poz. 1897) (dalej: „rozporządzenie w sprawie funkcjonowania ZP”).

⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 1700.

- zawarcia po terminie określonym w § 15 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 listopada 2022 r. w sprawie sposobu i trybu współdziałania okręgowych ośrodków wychowawczych, zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich z Policją⁷ porozumienia pomiędzy SdN a Policją dotyczącego sposobu zapewnienia bezpośredniej łączności między SdN a Komendą Powiatową Policji w Chojnicach, W ocenie NIK stanem problematycznym było funkcjonowanie w ramach SdN schroniska zwykłego pomimo tego, że powołane zostało jako schronisko interwencyjne.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Zapewnienie bezpieczeństwa w SdN

1.1. SdN powołano zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie utworzenia schronisk dla nieletnich i zakładów poprawczych oraz określenia ich rodzajów i limitów miejsc.⁹ Utworzone zostało jako schronisko interwencyjne z limitem 66 miejsc. SdN pełniło rolę placówki diagnostyczno – resocjalizacyjnej, w której przebywali chłopcy w wieku od 13 do 21 r. życia. W jego skład wchodziły: schronisko interwencyjne¹⁰ oraz schronisko zwykłe¹¹. Nadzór nad SdN sprawował Minister Sprawiedliwości. Corocznie Departament Spraw Rodziny i Nieletnich Ministerstwa Sprawiedliwości przekazywał Dyrektorowi „Wytyczne do organizacji roku szkolnego w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich” (dalej: „Wytyczne MS”). W Wytycznych MS określano m.in. limit miejsc w poszczególnych zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich oraz liczbę grup wychowawczych. Dla SdN wynosił on 36 wychowanków w 4 grupach¹², a liczba wychowanków wg stanu ewidencyjnego wahała się od 11 do 21¹³ w całym okresie objętym kontrolą. Wg stanu faktycznego liczba wychowanków wynosiła od 11 do 20¹⁴. Na podstawie Zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 kwietnia 2023 r. w sprawie utworzenia zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich SdN w Chojnicach działa jako schronisko o wzmożonym nadzorze wychowawczym. W ramach tego schroniska działa również schronisko zwykłe, co zostało opisane w sekcji opis stanu problematycznego.

(akta kontroli str.6-104)

1.2. W latach 2019 - 2023¹⁵ z ewidencji SdN skreślono 102 wychowanków, w tym 30 w 2019 r., 19 w 2020 r., 20 w 2021 r. 20 w 2022 r. i 2 w 2023 r.¹⁶ Przyczynami skreślenia wychowanków z ewidencji SdN było: zwolnienie ze schroniska – 45 przypadków, przeniesienie do innego schroniska – 2, umieszczenie w zakładzie poprawczym, schronisku dla nieletnich lub zakładzie karnym/areszcie śledczym - 52, umieszczenie w okręgowym ośrodku wychowawczym – 3. Okres pobytu wychowanków wynosił od 5 do 784 dni.

⁷ Dz. U. z 2022 r. poz. 2376. (dalej: „Rozporządzenie MS w sprawie sposobu i trybu współdziałania z Policją”).

⁸ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Dz. Urz. MS z 2004 r., Nr 6, poz. 20 ze zm. (dalej: „zarządzenie w sprawie limitu miejsc”) Zarządzenie utraciło moc 1 września 2022 r. po tej dacie SdN funkcjonowało na podstawie ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich.

¹⁰ Zgodnie z art. 29 rozporządzenia w sprawie ZP przeznaczone są dla nieletnich umieszczonych w SdN na podstawie art. 27 § 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich Dz. U. z 2018 r. poz. 969 oraz stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo dla bezpieczeństwa schroniska zwykłego.

¹¹ Dla nieletnich umieszczonych w SDN na podstawie art. 27 § 1 lub art. 74 § 2 ww. ustawy.

¹² Trzy grupy schroniska zwykłego i jedna schroniska interwencyjnego.

¹³ Co w ujęciu procentowym stanowi od 16,7% do 34,8% ustalonego limitu.

¹⁴ Co w ujęciu procentowym stanowi od 16,7% do 33,3%

¹⁵ Do 15 stycznia 2023 r.

¹⁶ Wg stanu na 15 stycznia 2023 r.

(akta kontroli str.105-110)

1.3. Izby adaptacyjne¹⁷, którymi dysponowało SdN, stanowiły wyodrębnione pomieszczenia, zlokalizowane na parterze budynku internatu. Urządzone zostały w sposób odpowiadający warunkom pomieszczenia mieszkalnego. Pomieszczenia wyposażono m.in. w łóżko, biurko, regał na książki i fotel z ławą. Podłogę częściowo przykryto wykładziną dywanową. Każde z pomieszczeń wyposażone było w okno, które mogło być uchylane w celu wywietrzenia pomieszczenia. Ogrzewanie odbywało się za pośrednictwem grzejnika C.O. umieszczonego pod oknem. Termostat na grzejniku umożliwiał regulację temperatury. Jedna z trzech izb nie była wyposażona w kratkę wentylacyjną, którą zainstalowano w trakcie kontroli NIK. Pomieszczenia objęte były monitoringiem wizyjnym. Rejestracja obrazu odbywała się w wyniku detekcji ruchu.

Izby izolacyjne¹⁸ stanowiły wyodrębnione pomieszczenia o powierzchni co najmniej 4 m² zlokalizowane na II piętrze budynku szkoły. Wyposażone zostały w łóżko, przytwierdzony do ściany stół oraz taboret przytwierdzony do podłogi. Grzejnik osłonięto siatką zabezpieczającą. Dostęp światła słonecznego umożliwiała okna dachowe. Okno zlokalizowane było w sposób uniemożliwiający obserwację otoczenia budynku. Pomieszczenia objęto monitoringiem wizyjnym. Zapis obrazu inicjowany był na skutek detekcji ruchu.

Kamery monitoringu umieszczono w sposób uniemożliwiający do nich dostęp wychowankom zajmującym monitorowane pomieszczenia.

Pomieszczenia izb adaptacyjnych i izolacyjnych zlokalizowane były w sposób umożliwiający bezzwłoczną interwencję pracownika ochrony.

Dyrektor wyjaśnił, że Schronisko dla Nieletnich w Chojnicach nie dokonywało pomiarów lub testów izolacji akustycznej dla izb izolacyjnych. Brak jest metodologii wykonywania takich pomiarów, brak jest wartości, które należy uzyskać. Minister Sprawiedliwości nie określił w drodze rozporządzenia w jaki sposób należy uzyskać w izbie izolacyjnej efekt dźwiękochłonności, o którym mowa art. 27 ust. 3 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej¹⁹.

(akta kontroli str.111-112, 1652-1676)

1.4. SdN wyposażone było w środki przymusu bezpośredniego takie jak kaftan bezpieczeństwa (4 szt.), pas obezwładniający (7 szt.), kask zabezpieczający (2 szt.) i kajdanki (2 szt.).

W okresie objętym kontrolą w SDN w stosunku do wychowanków stosowano środki przymusu bezpośredniego w postaci użycia : siły fizycznej – pięciokrotnie²⁰, kajdanek – dziewięciokrotnie²¹.

Z faktu użycia środka przymusu bezpośredniego w postaci siły fizycznej, każdorazowo sporządzano notatkę. W treści notatki zawierano m.in. informacje o: dacie i godzinie zdarzenia, imieniu i nazwisku wychowanka, okolicznościach użycia środka przymusu bezpośredniego oraz osobach uczestniczących w zdarzeniu. Notatki przekazywano Dyrektorowi, który na ich podstawie sporządzał protokół z użycia środka przymusu bezpośredniego. Każdorazowo o użyciu środka przymusu bezpośredniego w postaci siły fizycznej zawiadamiano właściwy wydział sądu

¹⁷ W SdN użytkowane były trzy izby adaptacyjne/przejściowe.

¹⁸ SdN dysponowało dwiema izbami izolacyjnymi.

¹⁹ Dz. U. z 2023 r. poz. 202, ze zm.

²⁰ Czterokrotnie w 2021 r. oraz jednokrotnie w 2022 r.

²¹ Siedmiokrotnie w 2022 r. po 1 września zgodnie z art. 122 ust. 4 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji.

rodzinnego oraz Departament Spraw Rodzinnych i Nieletnich Ministerstwa Sprawiedliwości (dalej: DSRiN albo Departament).

Po za jednym przypadkiem, notatki dotyczące zastosowania wobec wychowanka SdN środka przymusu nie zawierały informacji o celu użycia lub wykorzystania środka przymusu bezpośredniego. Dwukrotnie notatki sporządził Dyrektor nie będąc bezpośrednim uczestnikiem zdarzenia. W pozostałych przypadkach notatkę sporządzał jeden z pracowników SdN uczestniczących w zdarzeniu wskazując jego uczestników. Notatki podpisywała jedna osoba, a nie wszyscy pracownicy uczestniczący aktywnie w stosowaniu środka przymusu bezpośredniego. Notatki nie zawierały informacji o osobie decydującej o użyciu środka przymusu bezpośredniego oraz podstawie prawnej takiego działania.

Z faktu użycia środka przymusu bezpośredniego w postaci kajdanek, notatek nie sporządzano²².

W SdN nie stosowano innych niż siła fizyczna i kajdanki środków przymusu bezpośredniego.

(akta kontroli str.113-191)

1.5. W okresie objętym kontrolą w SdN nie odnotowano faktu umieszczenia wychowanka w Izbie izolacyjnej.

W Izbach przejściowej/adaptacyjnej, w okresie objętym kontrolą, umieszczono łącznie 106 wychowanków, w tym w izbie przejściowej umieszczono 94 wychowanków, a w izbie adaptacyjnej 12²³.

Czas pobytu badanej w trakcie kontroli populacji wychowanków²⁴ SdN w izbach przejściowych/adaptacyjnych, z wyjątkiem jednego wychowanka, nie przekraczał 14 dni. W prowadzonej w SdN ww. dokumentacji odnotowywano: lp. wpisu, imię i nazwisko wychowanka, datę i godzinę umieszczenia, imię i nazwisko osoby decydującej o umieszczeniu, datę i godzinę zwolnienia oraz podpis pracownika ochrony.

We wszystkich badanych przypadkach umieszczenie w Izbach przejściowej/adaptacyjnej dotyczyło nowoprzyjętych do SdN wychowanków.

(akta kontroli str.192-412)

1.6. W okresie objętym kontrolą w księdze wydarzeń nadzwyczajnych SdN odnotowano jedno zdarzenie dotyczące próby samobójczej wychowanka.

Komendant Powiatowej Policji w Chojnicach poinformował²⁵, że:

- w 2019 r. podczas przyjęcia wychowanka pracownik SdN ujawnił przy cztery woreczki ze środkami odurzającymi. Po przeprowadzeniu czynności przez Policję oraz zebraniu materiału dowodowego materiały zostały przekazane do Sądu Rodzinnego i Nieletnich w Chojnicach;

- w 2020 r. wpłynęła informacja (kaskada) na adres mailowy schroniska dla nieletnich o podłożeniu ładunku wybuchowego na terenie ośrodka. Na miejsce skierowano policjanta z Nieetatowej Grupy Rozpoznania Minersko-Pirotechnicznego, grupę dochodzeniowo śledczą, powiadomiono 1 Z-cę Komendanta KPP Chojnice,

²² Art. 52 ust. 1a ustawy o środkach przymusu.

²³ Do końca stycznia 2023 r.

²⁴ Kontrolą objęto 13 wybranych zapisów ksiąg izb adaptacyjnej/przejściowej.

²⁵ Na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

sprawdzono pomieszczenia schroniska - nie ujawniono żadnych przedmiotów i pakunków mogących stanowić zagrożenie. Nie przeprowadzano ewakuacji;

- w 2022 r. w SdN wychowanek, usiłował dokonać czynu samobójczego. Wykonanie zamiaru uniemożliwił mu inny wychowanek. Nieletni został zabrany na konsultację do Szpitala Psychiatrycznego przez Zespół Ratownictwa Medycznego (dalej: ZRM). Na miejscu wykonano czynności procesowe.

Komendant Powiatowy Państwowej Straży Pożarnej w Chojnicach poinformował, że w okresie od 01 stycznia 2019 roku do 31 stycznia 2023 roku jednostki ochrony przeciwpożarowej nie interweniowały w SdN.

Dyrekcja Szpitala Specjalistycznego im. J. K. Łukowicza w Chojnicach poinformowała, że w okresie od 1.01.2019 r. - 31.01.2023 r. ZRM, których dysponentem był ww. szpital były wzywane do sześciu zdarzeń na terenie SdN:

- [...]26- zespół został wezwany do wychowanka, który zażył samowolnie leki przeznaczone dla innych podopiecznych;

- [...]27- wezwanie do wychowanka z zaburzeniami psychicznymi, psychozą, silnie pobudzonego, zagrażającemu sobie oraz otoczeniu;

- [...]28- wezwanie do mężczyzny, pracownika Schroniska, który przewrócił się i doznał urazu głowy;

- [...]29- wezwanie do wychowanka u którego wystąpiła silna reakcja alergiczna po podaniu leków;

- [...]30- wezwanie do wychowanka, u którego wystąpiła silna alergia skórna po podaniu leków;

- [...]31- wezwanie do wychowanka z zaburzeniami psychicznymi, który próbował powiesić się na pasku od plecaka.

(akta kontroli str.413-458)

1.7. W okresie objętym kontrolą³² w SDN do 31 grudnia 2021 r obowiązywały: „Plan ochrony Schroniska dla Nieletnich w Chojnicach” (dalej: „Plan Ochronny”) z 15 marca 2017 r. oraz Plan Ochrony z 29 grudnia 2020 r.³³ oraz Plan Ochrony z dnia 28 lutego 2023 r. (dalej: „Plan Ochrony”). W celu zabezpieczenia SdN stosowano pełny system ochrony w schronisku interwencyjnym oraz ograniczony system ochrony w schronisku zwykłym. Ochrona realizowana była przez ochronę wewnętrzną i zewnętrzną. Wg. Planu Ochrony wyodrębniono 14 posterunków wewnętrznych oraz jeden zewnętrzny. W Planie Ochrony z dnia 28 lutego 2023 r. posterunek zewnętrzny przemianowano na Stanowisko kontroli osób wchodzących i wychodzących z terenu schroniska oraz pojazdów wjeżdżających i wyjeżdżających z terenu schroniska.

Ochronę SdN na zmianie dziennej realizowało sześciu pracowników ochrony. W przypadku zajęć w warsztatach szkolnych jeden pracownik ochrony zabezpieczał 2-3 grupy warsztatowe schroniska zwykłego. Był w tym czasie wspomagany przez pracownika ochrony z dyżurki - poprzez monitoring. Na zmianie nocnej dwaj pracownicy ochrony wspomagani byli przez wychowawcę mającego dyżur w internacie.

²⁶ Treść wyłączono na podstawie art. 5 ust.2 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022, poz.902) ze względu na prywatność osoby fizycznej. Wyłączenia dokonała Agnieszka Solecka – doradca prawny w NIK Delegatura w Gdańsku.

²⁷ Jak w przypisie 26.

²⁸ Jak w przypisie 26.

²⁹ Jak w przypisie 26.

³⁰ Jak w przypisie 26.

³¹ Jak w przypisie 26.

³² Wg. stanu na dzień 10 lutego 2023 r.

³³ Obowiązywał do 9 września 2022 r. tj. dnia wejścia w życie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 sierpnia 2022 r. w sprawie funkcjonowania okręgowych ośrodków wychowawczych, zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich Dz. U. 2022 poz. 1897.

1.8. Plany Ochronny i Ochrony obowiązujące od 15 marca 2017 r. do dnia 31 sierpnia 2022 r. zawierały wszystkie dokumenty, o których mowa w § 105⁷ ust. 3 pkt 1-9 rozporządzenia w sprawie ZP. Plan ochrony z dnia 28.02.2023 r. zawierał wszystkie elementy określone w § 61 ust. 1 pkt 1-9 rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP.

Do instrukcji ochronnej wskazanej w § 105⁷ ust. 3 pkt 1 rozporządzenia w sprawie ZP załączono dokumenty, o których mowa w § 105⁷ ust. 4 pkt 1-4 ww. rozporządzenia, tj. rozliczenie stanu etatowego pracowników ochrony, zestawienie liczby posterunków ochrony, plan sytuacyjny zakładu lub schroniska, opis systemu zabezpieczenia elektronicznego.

Instrukcja ochronna wskazana odpowiednio w § 61 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP składa się z wymaganych dokumentów wymienionych w § 61 ust. 2 pkt 1-5 ww. rozporządzenia. W szczególności opisano w niej sposób pracy dyrektora SdN i innych osób zajmujących stanowiska kierownicze w niedziele i święta.

Plan zabezpieczenia Schroniska dla Nieletnich w Chojnicach na wypadek wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa schroniska został zatwierdzony przez Prezesa Sądu Okręgowego w Słupsku w dniu 12.05.2017 r. Zarządzenie dyrektora w tej sprawie weszło w życie w dniu 29.05.2017 r.

Dyrektor w dniu 7 lutego 2023 r. zgodnie z § 8 ust. 3 Rozporządzenia MS w sprawie sposobu i trybu współdziałania z Policją przesłał Dyrektorowi Biura Bezpieczeństwa MS projekt Planu Zabezpieczenia Schroniska dla Nieletnich w Chojnicach na wypadek wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa celem akceptacji. Dokument uzyskał pozytywną opinię Komendanta Wojewódzkiego Policji w Gdańsku w dniu 27 stycznia 2023 r.

Zgodnie z § 16 Rozporządzenia MS w sprawie sposobu i trybu współdziałania z Policją, wcześniej ustalony plan zabezpieczenia obowiązywał nie dłużej niż trzy miesiące od daty wejścia w życie tego rozporządzenia, tj. do dnia 22 lutego 2023 r.

Plan Zabezpieczenia SdN na wypadek wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa został zaakceptowany przez Dyrektora Biura Bezpieczeństwa w dniu 28 marca 2023 r., czego skutkiem było to, że przez 39 dni SDN nie posiadało aktualnego Planu Zabezpieczenia.

Dyrektor wyjaśnił, że w dniu 07.02.2023 r. przesłał do Dyrektora Biura Bezpieczeństwa MS projekt Planu Zabezpieczenia Schroniska dla Nieletnich w Chojnicach na wypadek zagrożenia bezpieczeństwa celem akceptacji. Zgodnie z § 8 ust. 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 listopada 2022 r. w sprawie sposobu i trybu współdziałania okręgowych ośrodków wychowawczych, zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich z Policją dyrektor komórki organizacyjnej Ministerstwa Sprawiedliwości wykonującej zadania z zakresu zarządzania kryzysowego akceptuje projekt planu zabezpieczenia w terminie 14 dni od dnia jego przedstawienia. Termin ten upływał 21.02.2023 r. W przypadku uzyskania pozytywnej odpowiedzi z MS z Biura Bezpieczeństwa w sprawie projektu planu, termin wprowadzenia w życie planu byłby zachowany – plan wymagał już tylko podpisu dyrektora Biura Bezpieczeństwa.

W dniu 21.03.2023 r. Dyrektor otrzymał e-maila, iż Biuro Bezpieczeństwa nie wnosi uwag do przesłanego projektu Planu Zabezpieczenia Schroniska dla Nieletnich w Chojnicach na wypadek zagrożenia bezpieczeństwa. Poproszono o przesłanie planu do akceptacji, co też uczyniono 22.03.2023 r. W dniu 28.03.2023 r. Dyrektor

został powiadomiony telefonicznie, iż Plan Zabezpieczenia Schroniska dla Nieletnich w Chojnicach na wypadek zagrożenia bezpieczeństwa został podpisany przez dyrektora Biura Bezpieczeństwa i przesłany do schroniska. Plan wpłynął do SdN w dniu 03.04.2023 r.

Dyrektor SdN wyznaczył pracownika bezpośrednio odpowiedzialnego za realizację planu ochrony.

(akta kontroli str.459-728, 1678-1692)

1.9. W obowiązującym do dnia 31 sierpnia 2022 r. Planie Ochrony wyodrębniono 14 posterunków wewnętrznych oraz jeden zewnętrzny. Kontrola osób wchodzących i wychodzących z terenu zakładu lub schroniska oraz pojazdów wjeżdżających i wyjeżdżających z terenu schroniska realizowana była przez zewnętrzne stanowisko ochrony. Zewnętrzne zabezpieczenie terenu SdN stanowiło ogrodzenie ochronne o wysokości co najmniej 3 metrów, wykonane z materiału pełnego, zwieńczone odkosami z drutu ostrzowego. Okna budynków, w których stale i czasowo przebywali nieletni były wyposażone od zewnątrz w kraty. Dodatkowo dozór realizowany był przez system monitoringu z rejestracją zapisu. Kamery monitoringu miały być zamontowane w miejscach, w których przebywali wychowankowie. Drzwi wejściowe do budynków na terenie SdN otwierane były przez pracownika ochrony lub wychowawcę każdorazowo tylko na czas niezbędny. Przemieszczanie się wychowanków po terenie SdN odbywało się w obecności pracownika ochrony lub wychowawcy i podlegał ewidencji w zakresie schroniska o wzmożonym nadzorze wychowawczym. Sypialnie nieletnich były zamykane w porze nocnej co nie było odnotowywane w książce dyżurów nocnych.

W Planie Ochrony z dnia 28 lutego 2023 r. organizację ochrony SdN dostosowano do wymogów zawartych § 53 ust. 3 rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP z dnia 31 sierpnia 2022 r.

Zgodnie z pkt 5 Instrukcji ochronnej oraz § 57 rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP w pełnym systemie ochrony zmiana liczy nie mniej niż trzech pracowników ochrony. W stanie prawnym przed 1 września zgodnie z § 105³¹ rozporządzenia w sprawie ZP zmiana liczyła nie mniej niż dwóch pracowników.

O stosowaniu monitoringu w określonych miejscach i pomieszczeniach³⁴ oraz o rodzaju urządzeń i środków technicznych do rejestrowania, utrwalania i odtwarzania obrazu decyduje Dyrektor.

Przeprowadzone w toku kontroli oględziny terenu, budynków oraz pomieszczeń należących do SdN potwierdziły, że przyjęte rozwiązania techniczno-organizacyjne umożliwiały realizację ochrony w sposób zapewniający bezpieczeństwo w placówce i były adekwatne do przyjętego systemu ochrony. Wyjątek stanowiła realizacja wymogu umieszczenia kamer monitoringu we wszystkich pomieszczeniach, w których przebywają wychowankowie, zawartego w Planie Ochronnym oraz Planie Ochrony obowiązującym do dnia 31 sierpnia 2023 r. Kamer nie zainstalowano w Sali komputerowej, sali gier oraz w bibliotece.

(akta kontroli str. 459-728, 729-731)

1.10. W wyniku przeprowadzonych w dniu 24 lutego 2023 r. oględzin stwierdzono m.in. że: w skład systemu zabezpieczenia elektronicznego SdN wchodził stały monitoring wizyjny terenu SdN oraz monitoring pomieszczeń wymienionych w załączniku do Planu Ochronnego. W wyniku przeprowadzonych w trakcie kontroli oględzin ustalono, że:

³⁴ Zgodnie z 121 ust. 3 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji oraz pkt 15.3 Opisu systemu zabezpieczenia elektronicznego w SdN stanowiącego pkt 15 Instrukcji ochronnej.

- teren i pomieszczenia SdN objęty był monitoringiem wizyjnym na który składały się rejestratory obrazu oraz 234 kamery;
- kamery monitoringu znajdowały się w łazienkach i toaletach, monitorowane były korytarze oraz otoczenie zewnętrzne SdN przy bramie głównej;
- pomieszczenia, do których przekazywano obraz z monitoringu były zabezpieczone przed dostępem osób nieuprawnionych;
- w głównej serwerowni SdN prowadzona była ewidencja wejść/wyjść;
- obraz z monitoringu był na bieżąco, w czasie rzeczywistym obserwowany przez pracowników ochrony SdN pełniących służbę na aktywnych w danym momencie posterunkach ochrony³⁵, przy czym główne stanowisko obserwacji aktywności na terenie SdN zlokalizowane zostało na posterunku zewnętrznym³⁶;
- rejestracja obrazu na wideorejestratorach następowała w wyniku detekcji ruchu we wszystkich monitorowanych pomieszczeniach SdN;
- rejestracja obrazu z kamer realizowana była na dyskach twardej instalowanych w rejestratorach. Dyski dobrano w taki sposób, aby realizować wymagany czas nagrywania wynoszący min. 90 dni w pomieszczeniach izby izolacyjnej, izb przejściowych, izby chorych oraz min. 60 dni dla pozostałych kamer;
- w toku oględzin nie stwierdzono, że pomieszczenie serwerowni oraz pomieszczenia, w których zainstalowano wideorejestratory, posiadają zabezpieczenia chroniące przed promieniowaniem elektromagnetycznym;
- całkowita pojemność dysków wideorejestratorów stanowi sumę pojemności zainstalowanych w nich dysków (nie skonfigurowano macierzy dyskowych umożliwiających odzyskanie nagrania w sytuacji awarii jednego z dysków);
- w pomieszczeniach, w których zlokalizowano wideorejestratory panowała temperatura taka jak w pozostałych pomieszczeniach bytowych SdN. Nie przechowywano w nich materiałów mogących stanowić bezpośrednie zagrożenie dla działających urządzeń.
- wideorejestratory umieszczono w sposób uniemożliwiający dostęp do nich osobom postronnym oraz ewentualne oddziaływanie czynników środowiskowych takich jak wilgoć, nadmierne nasłonecznienie czy wysoka temperatura;
- nie stwierdzono przechowywania zapisów monitoringu dłużej niż przez okres określony przepisami prawa.

W ramach kontroli oględzinom poddano wybrany zapis z monitoringu korytarza internatu oraz izby adaptacyjnej. W okresie możliwym do odtworzenia nagrania z izby izolacyjnej stwierdzono, że nie była ona używana.

W wyniku oględzin ww. zapisów monitoringu nie ujawniono zdarzeń o charakterze nadzwyczajnym lub użycia środków przymusu bezpośredniego. Pracownik ochrony sprawdzał w porze nocnej sypialnie wychowanków w nieregularnych odstępach czasu. Obchód, w czasie którego otwierano drzwi sypialni wychowanków oraz pomieszczenie izby adaptacyjnej realizowany był przez dwie osoby.

³⁵ Posterunki ochrony uaktywniane były w zależności od lokalizacji wychowanków w ciągu doby na terenie SdN.

³⁶ Wg Planu Ochrony SdN z 28 lutego 2023 r. Stanowisko kontroli osób wchodzących i wychodzących z terenu schroniska oraz pojazdów wjeżdżających i wyjeżdżających z terenu schroniska.

(akta kontroli str.729-733)

1.11. W okresie objętym kontrolą na wydatki związane z ochroną i bezpieczeństwem SdN przeznaczono 1 063,66 tys. zł. W ramach kontroli badaniem objęto dwa³⁷ wydatki związane z bezpieczeństwem i ochroną SdN: naprawa części muru SdN³⁸ oraz zakup systemu monitoringu zewnętrznego CCTV z montażem dla SdN³⁹. Łączna kwota badanych wydatków wyniosła 133,72 tys. zł, co stanowiło 12,57% ogółu wydatków związanych z bezpieczeństwem SdN.

W obu przypadkach zakupu dokonano zgodnie obowiązującym w danym okresie w SdN zarządzeniem Dyrektora w sprawie procedury udzielania zamówień publicznych w SdN⁴⁰. Z uwagi na wartość zamówień w obu przypadkach stosowano procedurę postępowania – „zamówienia publiczne, których wartość nie przekracza wartości 30 tys. euro netto”. W obu badanych przypadkach w planie finansowym były zapewnione środki w odpowiedniej wysokości i w odpowiednich paragrafach według klasyfikacji budżetowej. Wydatki poniesiono terminowo w kwotach ustalonych w zawartych z wykonawcami umowach.

(akta kontroli str.734-803)

1.12. W SdN, w okresie objętym kontrolą, dla wszystkich budynków oraz dla muru okalającego SdN prowadzono książki obiektów budowlanych, w których odnotowywano przeprowadzanie przeglądów okresowych rocznych i pięcioletnich, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁴¹. Ostatnio przeprowadzone kontrole pięcioletnie odbyły się w 2021 r. W toku kontroli NIK stwierdzono, że ww. przeglądy przeprowadzono z zachowaniem wyznaczonych terminów. Część zaleceń wydanych w trakcie ww. przeglądów realizowanych było w kolejnym roku lub pozostają w trakcie realizacji. Zalecenia te dotyczyły m.in.: wykonania nowej posadzki, usunięcia niewielkiego spękania elewacji, usunięcia przecieków, wklejenia warstwy papy zgrzewalnej, wykonania ochrony przeciwprzepięciowej oraz zastąpienia tablic starego typu nowymi, sukcesywnej wymiany przewodów na miedziane w układzie TN-S, oczyszczenia z rdzy i przemalowania pasa nadrynnowego na niskiej części, przemalowania krat okiennych.

Komendant Powiatowy PSP w Chojnicach poinformował, że SdN nie znajdowało się w ostatnim czasie w planach czynności kontrolno-rozpoznawczych tutejszej komendy, o których mowa w art. 23 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej⁴². Powodem nieujmowania w planach kontroli SdN był brak zagrożeń powodowanych przez placówkę, na które wskazywałaby aktualizowana co roku „Analiza zagrożeń na obszarze powiatu chojnickiego”. Brak było również wskazań samorządu powiatowego, sądu, prokuratury czy burmistrza miasta oraz innych informacji lub przesłanek, które wskazywałyby o stwierdzeniu na terenie SdN stanu zagrożenia życia lub zdrowia oraz niebezpieczeństwa powstania znacznych szkód majątkowych spowodowanych nieprzestrzeganiem przepisów z zakresu ochrony przeciwpożarowej.

(akta kontroli str.804-825)

1.13. Zgodnie z obowiązującym w SdN Planem Ochronnym (do 1 września 2022 r.) oraz Planem Ochrony z dnia 28 lutego 2023 r. w celu zapewnienia bezpieczeństwa

³⁷ Dobrane w sposób celowy.

³⁸ Umowa z 08 maja 2019 r.

³⁹ Umowa z 16 października 2020 r.

⁴⁰ W okresie objętym kontrolą w SdN obowiązywały: Zarządzenie Nr 8/2017 Dyrektora SdN z dnia 16.03.2017 r. w sprawie procedury udzielania zamówień publicznych w SdN oraz Zarządzenie Nr 8/2019 z dnia 28.08.2019 r.

⁴¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 682, z dalej Prawo budowlane.

⁴² Dz. U. z 2022 poz. 1969, ze zm.

schroniska stosowano pełny system ochrony w schronisku interwencyjnym oraz ograniczony system ochrony w schronisku zwykłym. W schronisku interwencyjnym zajęcia powinny być prowadzone zawsze w obecności pracownika ochrony. Dopuszczono prowadzenie zajęć w budynku, bez stałej obecności pracownika ochrony, z grupą liczącą max dwóch nieletnich. W Planie Ochronnym wprowadzono odstępstwo w zakresie liczby pracowników na zmianie nocnej. W przypadku, gdy w grupie I, II, III liczba nieletnich wynosi łącznie 19 lub mniej dopuszczono, że liczba pracowników na zmianie może wynosić 2 pracowników ochrony (parter 1 osoba, I piętro 1 osoba). W Planie Ochrony z 2023 r. Dyrektor w ramach odstępstwa przewidzianego w § 57 ust. 3 Rozporządzenia MS w sprawie funkcjonowania ZP ustalił odstępstwo w zakresie liczby pracowników ochrony na zmianie nocnej. W przypadku, gdy w internacie na I piętrze liczba nieletnich wynosi łącznie 24 lub mniej dopuścił, że liczba pracowników na zmianie może wynosić 2 pracowników ochrony (parter 1 osoba, I piętro 1 osoba). Ustalił początek tej zmiany - odstępstwa od godz. 21:00 do 6:00. 2. W godzinach 21:00-6:00 nieczynne jest stanowisko ochrony - stanowisko kontroli osób wchodzących i wychodzących z terenu schroniska oraz pojazdów wjeżdżających i wyjeżdżających z terenu schroniska.

Badanie planu i realizacji dyżurów pracowników ochrony⁴³ wykazało, że na zmianie dziennej dyżur pełniło co najmniej czterech pracowników, a na zmianie nocnej co najmniej dwóch. Dodatkowo na zmianie nocnej dyżur pełnił wychowawca internatu. Nie wszystkie grupy szkolenia warsztatowego miały zapewniony stały i bezpośredni nadzór pracownika ochrony, co było niezgodne z przyjętym w SdN Planem Ochronnym.

W Planie Ochrony zrezygnowano z wymogu bezpośredniego nadzoru pracownika ochrony nad grupą wychowanków. Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie ZP minimalna liczba pracowników ochrony w systemie pełnym wynosi trzy osoby, co zostało w SdN dochowane, uwzględniając ww. odstępstwa.

(akta kontroli str.826-866)

1.14. W okresie objętym kontrolą SdN miało przyznane przez MS 24 etaty pracowników ochrony. W tym okresie liczba zatrudnionych pracowników ochrony w przeliczeniu na etaty wahała się od 15⁴⁴ do 20,75⁴⁵ (co stanowiło sytuację wyjątkową w perspektywie badanego okresu). Począwszy bowiem od 31 marca 2019 r.⁴⁶ liczba etatów pracowników ochrony SdN systematycznie malała z 20 do 15 na dzień 31 grudnia 2022 r.

Według harmonogramów dyżurów jeden pracownik na zmianie dziennej pełnił dyżur na posterunku zewnętrznym⁴⁷. Pozostali pracownicy pełnili dyżur na posterunkach ochrony w internacie, szkole i warsztatach w zależności od rozkładu zajęć wychowanków. Na zmianie nocnej dyżur pełniło dwóch pracowników ochrony wspieranych przez dyżurnego wychowawcę internatu. W sytuacji umieszczenia wychowanka w izbie przejściowej/adaptacyjnej lub izbie chorych, pracowników zmiany nocnej do godziny 24:00 wspomagał pracownik schodzący z dyżuru na posterunku zewnętrznym/ stanowisku kontroli osób wchodzących i wychodzących oraz pojazdów wjeżdżających i wyjeżdżających.

⁴³ Badaniem objęto dokumentację z dwóch miesięcy styczeń i wrzesień z lat objętych kontrolą.

⁴⁴ Na dzień rozpoczęcia kontroli.

⁴⁵ Wg stanu na 31 marca 2021.

⁴⁶ Pierwszy punkt kontrolny badania zatrudnienia w niniejszej kontroli.

⁴⁷ Od 28 lutego 2023 r. stanowisko kontroli osób wchodzących i wychodzących z terenu schroniska oraz pojazdów wjeżdżających i wyjeżdżających z terenu schroniska.

Zarówno w zakresach czynności pracowników ochrony jak i wychowawców internatu zawarto zadania w zakresie realizacji zadań ochronnych SdN przez zapisy wprost bądź odesłanie do obowiązujących w tym zakresie procedur.

Dyrektor określił w instrukcji ochronnej obowiązującej w jego jednostce wewnętrzny system łączności dla pracowników wykonujących ochronę wewnętrzną i zewnętrzną⁴⁸, a także ustalił również pracowników odpowiedzialnych za korzystanie z tych urządzeń.

Badanie zapisów książek przebiegu zmiany⁴⁹ wykazało, że:

1) w książce przebiegu zmiany posterunku zewnętrznego pracownicy dokonywali adnotacji o:

- przejęciu indywidualnego wyposażenia od pracownika zdającego zmianę, w szczególności środków łączności, alarmowania i zestawu kluczy,
- przebiegu służby, w tym uwagi o takich wydarzeniach jak: widzenia, wyjścia wychowanków w towarzystwie wychowawców, dowiezienia/odebrania wychowanków przez policję, kontrola oświetlenia, wybranych pomieszczeń, asekuracja przejść, sprawdzenie alarmu, incydent z udziałem wychowanka, awaria systemu p.poż, inne czynności administracyjne, czynności serwisowe na terenie SdN, awarie związana z systemem bezpieczeństwa, incydenty bezpieczeństwa.

2) Książka przebiegu służby nocnej zawierała niżej wymienione informacje:

- data,
- godzina rozpoczęcia i zakończenia służby nocnej, (18:00 – 6:00),
- imię i nazwisko wychowawcy,
- imiona i nazwiska strażników,
- podpisy ww.,
- ewidencja wychowanków w podziale na miejsce przebywania na terenie SDN,
- stan do wyżywienia,
- informację o przebiegu służby – standardowo zamieszczano zapis „służba przebiegała spokojnie”,
- godziny prowadzenia kontroli pomieszczeń, w których przebywali wychowankowie, (wpisy świadczyły o nieregularnych odstępach czasu pomiędzy przeprowadzanymi kontrolami),
- wpis świadczący o przeprowadzeniu kontroli prowadzenia książki (dwa – trzy w miesiącu).

Dyrektor wyjaśnił, że Kadra kierownicza na bieżąco weryfikowała wykonywanie obowiązków przez pracowników ochrony. Czynione było to przez obserwację pracy danego pracownika ochrony, kontrole np. wykonywania obowiązków podczas służby nocnej. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości podejmowane były działania dyscyplinujące, najczęściej była to rozmowa. W przypadku rażącego naruszenia Regulaminu Pracy - zakresu obowiązków pracownik otrzymywał karę zgodnie z kodeksem pracy. Pracownikom ochrony co pewien okres przypominano o konieczności rzetelnego wywiązywania się z obowiązków w związku z pracą, która może stanowić zagrożenie dla utraty zdrowia i życia.

⁴⁸ W instrukcji ochronnej obowiązującej od 28 lutego 2023 r. nie występuje pojęcie ochrony zewnętrznej.

⁴⁹ Do badania wybrano książki przebiegu zmiany internatu oraz posterunku zewnętrznego/stanowiska kontroli osób wchodzących i wychodzących oraz pojazdów wjeżdżających i wyjeżdżających, z dwóch miesięcy styczeń i wrzesień z lat objętych kontrolą (łącznie dziewięć miesięcy, a w 2023 r. do dnia rozpoczęcia czynności kontrolnych).

(akta kontroli str.459-728, 867-1057, 1627-1651)

1.15. W ramach działań związanych z zagrożeniem epidemicznym wynikającym z pandemii COVID-19 w SdN zidentyfikowano:

a) Przypadki podejrzenia zakażeniem wirusem SARS-CoV-2

2020 r. – 7 przypadków. Wykonano badanie Antygen SARS-CoV 2. Wynik negatywny.

2021 r. – nie odnotowano.

2022 r. – nie odnotowano.

b) potwierdzone przypadki zakażenia nieletnich wirusem SARS-CoV-2

2020 r. – 11 przypadków; nieletni odbyli izolację w osobnych pomieszczeniach, mieli zapewnioną opiekę pielęgniarską oraz lekarską;

2021 r. – 2 przypadki; nieletni odbyli izolację w osobnym pomieszczeniu, mieli zapewnioną opiekę pielęgniarską oraz lekarską;

2022 r. – 10 przypadków; nieletni odbyli izolację w osobnych pomieszczeniach, mieli zapewnioną opiekę pielęgniarską oraz lekarską;

c) przypadki podejrzenia zakażeniem wirusem SARS-CoV-2 wśród pracowników

2020 r. – 11 przypadków; pracownicy skierowani na kwarantannę;

2021 r. – 11 przypadków; pracownicy skierowani na kwarantannę;

2022 r. – 9 przypadków; pracownicy skierowani na kwarantannę;

d) potwierdzone przypadki zakażenia pracowników wirusem SARS-CoV-2

2020 r. – 17 przypadków; pracownicy skierowani na izolację w warunkach domowych;

2021 r. – 2 przypadki; pracownicy skierowani na izolację w warunkach domowych;

2022 r. – 20 przypadków; pracownicy skierowani na izolację w warunkach domowych;

Jak wyjaśnił Dyrektor w okresie pandemii wychowankowie mieli zapewniony dostęp do podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej. Lekarze współpracujący ze schroniskiem wykonywali swoje zadania zgodnie z umowami. Nie było w tym zakresie szczególnych utrudnień. W przypadku konieczności skorzystania ze specjalistycznej opieki lekarskiej, w SdN w Chojnicach jest to najczęściej wizyta w poradni okulistycznej, dermatologicznej – wizyty odbywały się bez zakłóceń, nie stwierdzono trudności. Schronisko zapewniało każdemu nieletniemu indywidualne pomieszczenie do odbywania kwarantanny i izolacji. Pracownikom oraz wychowankom zapewniono dostęp do środków ochrony osobistej w postaci maseczek, płynów do dezynfekcji. Nieletni korzystający z przepustek otrzymywali maseczki i pojemniki z płynami do dezynfekcji.

(akta kontroli str.1058-1083, 1678-1692)

Opis stanu
problematycznego

1. SdN powołano zarządzeniem w sprawie limitu miejsc jako schronisko interwencyjne. Zgodnie z § 29 rozporządzenia w sprawie ZP schronisko interwencyjne przeznaczone jest dla nieletnich umieszczonych w SdN na podstawie art. 27 § 2 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo dla bezpieczeństwa schroniska zwykłego. Natomiast w SdN działało również schronisko zwykłe, które jest przeznaczone dla nieletnich umieszczonych w SDN na podstawie art. 27 § 1 lub art. 74 § 2 ww. ustawy. Po zmianie przepisów, na podstawie art. 297 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji schronisko dla nieletnich o wzmożonym nadzorze wychowawczym przeznaczone jest dla nieletnich

umieszczonych na podstawie art. 46 ust. 2, art. 240 ust. 5 tej ustawy oraz tych nieletnich, których postawa lub zachowanie podczas pobytu w schronisku dla nieletnich zwykłym zagraża bezpieczeństwu schroniska, w tym osób w nim przebywających, i którzy wymagają wzmożonych oddziaływań wychowawczych lub terapeutycznych. Z kolei w schronisko zwykle przeznaczone jest dla nieletnich umieszczonych na podstawie art. 46 ust. 1 i art. 95 ust. 2 ww. ustawy. Na podstawie Arkuszy organizacji roku szkolnego na lata 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 wskazano, że w SdN tworzy się trzy grupy wychowawcze zwykle i jedną interwencyjną.

Dyrektor wyjaśnił, że Wytyczne do organizacji roku szkolnego w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich, które Ministerstwo Sprawiedliwości przesyła zawsze w maju danego roku do Schroniska dla Nieletnich w Chojnicach określają liczbę grup schroniska zwykłego oraz liczbę grup schroniska interwencyjnego (od 01.09.2023 r. schroniska o wzmożonym nadzorze wychowawczym, zgodnie z art. 394 pkt 3 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji). W związku z tym, iż Minister Sprawiedliwości w Wytycznych wskazuje organizację pracy placówki w zakresie schroniska zwykłego oraz schroniska interwencyjnego/o wzmożonym nadzorze wychowawczym, stąd w sporządzanych Planach Ochronnych oraz innych dokumentach regulujących funkcjonowanie SdN umieszczano zapisy dotyczące funkcjonowania w SdN schroniska zwykłego. Wskazał również, że wiążącym dla dyrektora schroniska w zakresie organizacji pracy placówki są wytyczne Ministra Sprawiedliwości na dany rok szkolny, gdzie zawarto ile i jakich grup poszczególnych schronisk ma prowadzić SdN.

(akta kontroli str. 6-104, 2006-2050)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zgodnie z art. 51 ust. 3 ww. ustawy przypadku użycia *środka przymusu bezpośredniego* wobec nieletniego umieszczonego m.in. w schronisku dla nieletnich, uprawniony każdorazowo przekazuje przełożonemu notatkę, niezależnie od rodzaju i skutku użycia *środka przymusu bezpośredniego*. W przypadku gdy w wyniku użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego nie nastąpiły skutki, o których mowa w art. 54 ust. 1, notatka winna zawierać informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 1-6 i 11 oraz ust. 2 ww. ustawy.

W wyniku kontroli notatek dokumentujących użycie środka przymusu bezpośredniego ustalono, że:

1.1. Ze zdarzenia w dniu [...] ⁵⁰ 2021 r. notatkę sporządził pracownik pedagogiczny, podczas gdy z jej treści wynika, że w zdarzeniu uczestniczyli, pracownik ochrony i wychowawca. Na notatce brak było podpisów wszystkich ww. W notatce nie wskazano w sposób bezpośredni celu użycia lub wykorzystania środka przymusu bezpośredniego (można go wywnioskować z treści notatki). Notatkę sporządził również Dyrektor SdN pomimo nieuczestniczenia bezpośrednio w zdarzeniu.

Dyrektor wyjaśnił, że w SdN w Chojnicach pracownik pedagogiczny, który uczestniczy w stosowaniu środka przymusu bezpośredniego sporządzał notatkę, opisując przebieg zdarzenia. Przyjęto zasadę, iż środek przymusu bezpośredniego stosują pracownicy ochrony, z kolei pracownicy pedagogiczni sporządzają notatkę - opis przebiegu zdarzenia.

⁵⁰ Jak w przypisie 26.

1.2. ze zdarzenia w dniu [...] ⁵¹ 2021 r. notatkę sporządził wychowawca, podczas gdy z jej treści wynika, że w zdarzeniu uczestniczyli, dwaj pracownicy ochrony i inny nauczyciel. Na notatce brak jest podpisów wszystkich ww. W notatce nie wskazano identyfikacyjnych danych służbowych uprawnionego.

Dyrektor wyjaśnił, że do 07.10.2022 r. nie wymagał, aby notatkę podpisywali pracownicy ochrony stosujący środek przymusu bezpośredniego, czy świadkowie zdarzenia.

1.3. Ze zdarzenia w dniu [...] ⁵² 2021 r. notatkę sporządził Dyrektor SdN, pomimo, że z jej treści nie wynikał fakt jego uczestniczenia w zdarzeniu (jednakże odnotowano Dyrektora SdN jako świadka zdarzenia). Na notatce brak jest podpisów wszystkich ww. W notatce nie wskazano identyfikacyjnych danych służbowych uprawnionego. Na notatce brak jest podpisów osób uczestniczących w zdarzeniu i stosujących środek przymusu bezpośredniego.

Dyrektor wyjaśnił, że zdarzenie z [...] ⁵³ 2021 r. było nagłe, wymagające natychmiastowej interwencji ze strony pracownika ochrony. O zaistniałej sytuacji został poinformowany dyrektor, który przybył na miejsce i przejął nadzór nad stosowaniem środka przymusu bezpośredniego. Po zakończenia stosowania środka przymusu bezpośredniego wysłuchał pracowników, którzy byli uczestnikami – świadkami zdarzenia, następnie sporządził wymaganą dokumentację.

1.4. Ze zdarzenia w dniu [...] ⁵⁴ 2021 r. notatkę sporządził w dniu następnym po zdarzeniu Dyrektor SdN. W zdarzeniu uczestniczyli trzej pracownicy ochrony stosujący środek przymusu bezpośredniego oraz wychowawca. Treść notatki nie wskazuje na udział w zdarzeniu Dyrektora SdN. W notatce brak było informacji o osobie decydującej o użyciu środka przymusu bezpośredniego oraz podstawy prawnej jego użycia, służbowych danych uprawnionego oraz jego podpisu.

Dyrektor wyjaśnił, że notatka ze zdarzenia została sporządzona przez dyrektora [...] ⁵⁵ 2021 r. na co wskazuje tytuł notatki, błędna jest data wpisana przez dyrektora pod podpisem ([...] ⁵⁶ 2021 r.). Wraz z notatką w dniu [...] ⁵⁷ 2021 r. dyrektor sporządził adnotację na druku „Wyniki badania przez pielęgniarki lub lekarza po zakończeniu stosowania środka przymusu bezpośredniego”. Na tym druku widnieje podpis dyrektora wraz z datą i godziną oraz jest także podpis wychowawca wraz z datą i godziną ([...] ⁵⁸). W dniu [...] ⁵⁹ 2021 r. dyrektor sporządził ponadto „Protokół zastosowania środka przymusu bezpośredniego”, który zawiera m.in. pouczenie nieletniego o możliwości złożenia skargi na zastosowanie wobec niego środka przymusu bezpośredniego”, protokół nieletni podpisał [...] ⁶⁰ 2021 r. Jak wyjaśnił Dyrektor, zdarzenie z [...] ⁶¹ 2021 r. było nagłe, wymagające natychmiastowej interwencji ze strony pracowników ochrony, decyzję podjął wychowawca. O zaistniałej sytuacji został poinformowany dyrektor, który przybył do schroniska. Nieletni przebywał już w gabinecie kierownika internatu. Pracownicy, którzy stosowali środek przymusu bezpośredniego – pracownicy ochrony, wychowawca w tym czasie wykonywali już swoje obowiązki służbowe zgodnie z planem dnia.

1.5. Ze zdarzenia w dniu [...] ⁶² 2022 r. notatkę sporządził wychowawca, podczas gdy z jej treści wynika, że w zdarzeniu uczestniczyli, pracownik ochrony i dyrektor szkoły. Na notatce brak jest podpisów wszystkich ww. W notatce nie wskazano w sposób

⁵¹ Jak w przypisie 26.

⁵² Jak w przypisie 26.

⁵³ Jak w przypisie 26.

⁵⁴ Jak w przypisie 26.

⁵⁵ Jak w przypisie 26.

⁵⁶ Jak w przypisie 26.

⁵⁷ Jak w przypisie 26.

⁵⁸ Jak w przypisie 26.

⁵⁹ Jak w przypisie 26.

⁶⁰ Jak w przypisie 26.

⁶¹ Jak w przypisie 26.

⁶² Jak w przypisie 26.

bezpośredni celu użycia lub wykorzystania środka przymusu bezpośredniego (można go wywnioskować z treści notatki).

Dyrektor wyjaśnił, że Zarządzeniem z dnia 7.10.2022 r. w sprawie stosowania środków przymusu bezpośredniego wobec nieletnich umieszczonych w Schronisku dla Nieletnich w Chojnicach, wprowadził zmiany w zakresie sporządzania notatek, o której mowa w art. 54 ust. 1. Notatki będą w pełnym zakresie zawierały treści, o których mowa w art. 54, aby m.in. cel użycia lub wykorzystania środka przymusu bezpośredniego nie wynikał tylko z treści notatki. Notatki będą podpisywane przez wszystkie osoby uczestniczące w zdarzeniu (pośrednio i bezpośrednio).

NIK wskazuje, że sporządzanie notatki w sprawie użycia i wykorzystania środków przymusu bezpośredniego przez świadków zdarzenia lub przez Dyrektora, na podstawie relacji uczestników nie spełnia wymogu zawartego w art. 51 ust. 1 ww. ustawy

(akta kontroli str. 113-191, 1058-1083, 1678-1692)

2. Badanie zapisu ksiąg izb przejściowej/adaptacyjnej ujawniło, że:

2.1. W jednym przypadku czas pobytu wychowanka w izbie adaptacyjnej wynosił 20 dni, tj. z naruszeniem maksymalnego dopuszczalnego okresu pobytu wynikającego z art. 125 ust. 1 pkt. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu resocjalizacji nieletnich, który wynosi 14 dni.

Dyrektor wyjaśnił, że nieletni został przyjęty do SdN [...] ⁶³ 2022 r. Decyzją lekarza psychiatry pobyt w izbie adaptacyjnej został przedłużony do [...] ⁶⁴ 2023 r. Przyczyną takiej decyzji lekarza były obserwowane objawy odstawienia po narkotykach. Pobyt chłopca w izbie adaptacyjnej został przez lekarza psychiatrę przedłużony celem kontynuacji obserwacji – do ustąpienia objawów.

NIK wskazuje, że ustawa nie przewiduje możliwości przedłużenia pobytu w izbie adaptacyjnej bez względu na przesłanki tego przedłużenia.

2.2. Brak było zapisów w zakresie: uwag i spostrzeżeń osób sprawujących opiekę nad wychowankiem w czasie jego pobytu w izbie przejściowej/adaptacyjnej, co było niezgodne z § 4 załącznika do rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP.

Dyrektor wyjaśnił, że ze względów praktycznych zdecydował, iż uwagi i spostrzeżenia osób sprawujących opiekę nad wychowankiem (nieletnim) w czasie jego pobytu w izbie przejściowej będą zamieszczane w arkuszu spostrzeżeń dotyczących nieletniego, do którego mają dostęp wszyscy pracownicy pedagogiczni.

NIK wskazuje, że zamieszczanie uwag i spostrzeżeń osób sprawujących opiekę nad wychowankiem w czasie jego pobytu w izbie przejściowej/adaptacyjnej w książce izby przejściowej/adaptacyjnej jest obowiązkowe i wynika z przepisów prawa. stanowi naruszenie § 4 załącznika do rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP.

(akta kontroli str.1058-1083, 1678-1692)

3. Z przedłożonej w toku kontroli dokumentacji wynika, że wystąpiły przypadki przeprowadzenia badań lekarskich wychowanków po upływie 48 h od chwili umieszczenia w izbie adaptacyjnej, co stanowiło naruszenie art. 125 ust. 3 ustawy o wspieraniu resocjalizacji nieletnich.

Dyrektor wyjaśnił, że ze względu na ustalony stały dzień tygodnia (czwartek) na wizyty lekarskie, uwzględniając, iż nieletni są przyjmowani do schroniska w różnych dniach

⁶³ Jak w przypisie 26.

⁶⁴ Jak w przypisie 26.

tygodnia, trudno jest spełnić aktualnie warunek wstępnego badania lekarskiego jak powyżej. SdN będzie czyniło starania, aby pozyskać do współpracy lekarza, który zaakceptuje warunki umowy w zakresie wstępnego badania lekarskiego nieletniego w okresie 48 godzin od chwili przyjęcia. Aktualnie SdN zapewnia w ciągu 48 godzin badanie pielęgniarskie.

(akta kontroli str.192-412, 1626-1651)

4. W toku kontroli stwierdzono przypadki niewystarczającej liczby pracowników ochrony w stosunku do wymogów wynikających z rozporządzenia ZP oraz przyjętych w SdN Planów ochrony.

Dyrektor wyjaśnił, że w SdN dla pracowników ochrony zaplanowano 24 etaty. Taka obsada ma zapewnić stały nadzór nad nieletnimi przebywającymi w schronisku zwykłym oraz w schronisku o wzmożonym nadzorze wychowawczym. Zapewnia też możliwość organizowania zastępstw w przypadku nieobecności pracowników, czy wzmocnienia zabezpieczenia placówki, sprawowania opieki nad wychowankiem przebywającym w szpitalu. Nieprawidłowości w zakresie ochrony zajęć dotyczą przede wszystkim zajęć prowadzonych w warsztatach szkolnych, gdzie 1 pracownik ochrony sprawuje nadzór nad 3 grupami szkolenia w schronisku zwykłym, czy 2 pracowników ochrony sprawuje nadzór nad 3 grupami szkolenia schroniska o wzmożonym nadzorze wychowawczym. Strażnicy ci byli wspierani przez strażnika z dyżurki, który obserwował zajęcia poprzez monitoring, ale z racji wykonywania też innych czynności na tym stanowisku nie może stale obserwować zajęć.

Trudności w zakresie ochrony występowały podczas zajęć w szkole, gdy dana klasa ma np. zajęcia wychowania fizycznego i należało podjąć decyzję, czy zajęcia wychowania fizycznego mogą się odbywać na boisku - powietrze (realizacja art. 107 ust. 2 ustawy), czy też z powodu braku pracownika ochrony, który pozostanie w szkole z drugim oddziałem szkolnym, muszą się odbyć w sali gimnastycznej. Podobna sytuacja w zakresie zajęć miała miejsce w internacie schroniska zwykłego, gdy czynne były dwie grupy wychowawcze i nie zawsze atmosfera wychowawcza wskazywała na zasadność nadzoru grupy poprzez monitoring z dyżurki.

Jak wyjaśnił Dyrektor, w związku z trudnościami kadrowymi, na bieżąco ustalał zakres ochrony na dany dzień. Był wspierany w tym zakresie przez kierowników działów, którzy w zależności od potrzeb sprawowali nadzór nad wychowankami, aby umożliwić realizację planu dnia. W sytuacjach skrajnych, aby zrealizować prawo pracownika do dobowego odpoczynku, zastępstwa za pracownika ochrony np. w weekend w dyżurce pełnił dyrektor schroniska, obsługując stanowisko monitoringu, centralę telefoniczną.

Dyrektor wskazał ponadto, że kryzys w realizacji systemu ochrony nastąpi od lipca 2023 r., gdyż pracownicy ochrony praktycznie nie korzystają z urlopów wypoczynkowych. Niewykorzystane urlopy za rok 2022 to 2663 godz. = 332 dni robocze, winny być zrealizowane do 30.09.2023 r. Urlopy za rok 2023 wynoszą 5802 godz. = 725 dni roboczych. Urlopy za rok 2022 i rok 2023 to 1057 dni roboczych. Rok 2023 r. liczy 250 dni pracujących, czyli codziennie od 31.03.2023 r. czterech pracowników ochrony powinno korzystać z urlopów.

Dyrektor poinformował, że w związku z trudną sytuacją kadrową pracownicy ochrony pracują w godzinach nadliczbowych. Mimo iż okres rozliczeniowy czasu pracy wynosi 4 miesiące, to SdN nie ma możliwości, aby w okresie 4 miesięcy udzielić pracownikom ochrony dni wolnych za pracę w nadgodzinach, stąd następuje wypłata wynagrodzenia. W 2022 r. pracownicy ochrony wypracowali 2069 nadgodzin.

W okresie 01.01.2023 r. do 31.03.2023 r. 1253 nadgodziny. Na 31.03.2023 r. liczba wakatów w grupie pracowników ochrony wynosiła 9. Wpływ na to ma wysokość zarobków, które schronisko może zaoferować potencjalnym kandydatom. W grudniu 2022 r. Ministerstwo Sprawiedliwości przekazało znaczne środki finansowe, które zostały wypłacone m.in. pracownikom ochrony w formie wynagrodzenia motywacyjnego. Grupa pracowników ochrony otrzymała zdecydowanie wyższe stawki niż pracownicy działu obsługi, administracji. Celem takiego działania jest powstrzymanie zjawiska rezygnacji pracowników ochrony z zatrudnienia w SdN w Chojnicach. W 2022 r. odeszło z pracy w schronisku 6 pracowników ochrony (jeden z pracowników zrezygnował z pracy po 7 dniach, gdy zapoznał się z zakresem obowiązków, warunkami pracy). Ogłaszane nabory nie kończą się pozyskaniem nowych pracowników. W 2022 r. zawarto umowy w ramach 3,5 etatu. Obecnie z tej grupy pozostają w zatrudnieniu 2 osoby w wymiarze 1,5 etatu. Pracownik zatrudniony w wymiarze 0,5 przewiduje zatrudnienie w schronisku do 31.08.2023 r. Problem braku chętnych do pracy na stanowisku ochrony był wielokrotnie podnoszony przez Dyrektora w pismach do Ministerstwa Sprawiedliwości.

(akta kontroli str.459-728, 1626-1651)

5. Zgodnie z obowiązującym do dnia 28 lutego 2023 r. Planem Ochrony SdN stosowany miał być stały monitoring pomieszczeń, w których stale lub czasowo przebywają nieletni (Instrukcja ochronna pkt 11, ust 7). W toku przeprowadzonych w SdN w dniu 24 lutego 2023 r. oględzin stwierdzono brak instalacji monitoringu w pomieszczeniach biblioteki, sali komputerowej oraz pokoju gier. Brak było również śladów ew. demontażu elementów systemu monitoringu z tych pomieszczeń.

Dyrektor wyjaśnił, że w ramach remontu budynku szkoły w 2008 r. odstąpiono od montażu kamer w pomieszczeniach biblioteki oraz sali komputerowej – sali gier. Było to spowodowane brakiem możliwości podłączenia kamer do zakupionych rejestratorów. Należałoby zakupić kolejny rejestrator. Ze względu na charakter tych pomieszczeń, używanie ich w zdecydowanie mniejszym zakresie niż inne pomieszczenia, odstąpiono od zakupu rejestratora, montażu kamer. Zapewniono inną formę ochrony pracownika, nieletnich korzystających z tych pomieszczeń (pagery, kontakt telefoniczny nawiązywany przez pracownika ochrony z dyżurki, obecność pracownika ochrony). Na podstawie art. 121 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich dyrektor schroniska 01.09.2022 r. odstąpił od montażu kamer w tych pomieszczeniach, uwzględniając ich używanie w zdecydowanie mniejszym zakresie niż inne pomieszczenia.

NIK wskazuje, że dopiero w Planie Ochrony SdN obowiązującym od 28 lutego 2023 r. zrezygnowano z wymogu umieszczenia kamer monitoringu w ww. pomieszczeniach.

(akta kontroli str.459-728, 1626-1651)

6. W toku oględzin systemu monitoringu SdN, przeprowadzonych w dniu 24 lutego 2023 r. stwierdzono, że obraz z kamer umieszczonych w łazienkach (przejściówka, gr V-Cam12 i przejściówka, gr V-Cam13, sypialnie gr I- III – Cam15, sypialnie gr I- III – Cam16, Z.I.O. łazienka) zarówno w czasie rzeczywistym jak i w obrazie odtworzonym z zapisu, obejmuje ukazywanie intymnych części ciała nieletniego pod prysznicem nie zapewniając wychowankom ochrony prawa do intymności co było niezgodne z art. 121 ust. 4 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich.

Dyrektor wyjaśnił, że do 24.02.2023 r. posiadał informacje, iż obraz z trzech kamer umieszczonych w łazienkach pozbawiony jest przysłony, gdyż analogowy rejestrator, który nagrywa obraz nie posiada funkcji przysłony obrazu. Posiadają to inne, analogowe rejestratory – nowszej generacji. Po oględzinach polecił podjęcie prac w zakresie sprawdzenia możliwości technicznych i ewentualnej zamiany kamer w poszczególnych rejestratorach. Po dokonaniu przeglądu rejestratorów ustalono, iż ww. 3 kamery można dołączyć do rejestratora, który posiada funkcję przysłony. Z kolei do rejestratora, który dotychczas nagrywał obraz z łazienek wpięto inne kamery (obraz z korytarza). Od 28.02.2023 r. obraz z trzech kamer umieszczonych w łazienkach zawiera przysłony uniemożliwiające ogląd intymnych części ciała wychowanków.

(akta kontroli str.729-733, 1626-1651)

7. Badanie zapisów książki przebiegu służby posterunku zewnętrznego wykazało, że pracownik ochrony nie dokumentował: dokonania sprawdzenia stanu zabezpieczeń techniczno-obronnych, porównania liczby kluczy z wykazem, odnotowania czy na posterunku zewnętrznym znajdują się zastępcze źródła światła, zapoznania się z dokumentacją znajdującą się na posterunku, odnotowania w książce przebiegu zmiany stwierdzonych nieprawidłowości, tj. obowiązków wynikających z § 105¹² rozporządzenia w sprawie ZP oraz § 64 rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP.

Dyrektor wyjaśnił, że w Książce przebiegu zmiany zewnętrznej ochrony schroniska na stronie 2 (wewnętrzna strona okładki) zawarto wykaz czynności, które musi wykonać pracownik ochrony przy przejęciu zmiany. Są to w szczególności następujące czynności:

- 1) sprawdzenie stanu zabezpieczeń techniczno-ochronnych,
- 2) sprawdzenie w obecności zdającego liczby kluczy i porównanie ich z wykazem,
- 3) sprawdzenie ilości i stanu zastępczych źródeł światła,
- 4) sprawdzenie i zapoznanie się z dokumentacją znajdującą się na posterunku,
- 5) przejęcie indywidualnego wyposażenia od pracownika zdającego zmianę, a w szczególności środka łączności, alarmowania i zestawu kluczy,
- 6) wpisanie do książki przebiegu zmiany stwierdzonych nieprawidłowości przy przejęciu zmiany,
- 7) niezwłoczne zawiadomienie dyrektora zakładu lub schroniska lub wicedyrektora o uchybieniach godzących w bezpieczeństwo zakładu lub schroniska.

Książka przebiegu zmiany zewnętrznej ochrony schroniska w części prowadzonej przez pracownika zawierała zapis:

Uwagi przy przejęciu służby (pkt 1 – wewnętrzna strona okładki):

Brak wpisu (zgodnie z pkt 6 – jak wyżej) traktowany był jako brak stwierdzonych nieprawidłowości przy przejęciu służby.

Dyrektor poinformował, że celem uniknięcia rozbieżności w interpretacji § 105¹² pkt 6 rozporządzenia w sprawie ZP, wprowadził obowiązek dokonywania wpisów przy przejęciu służby.

(akta kontroli str.867-1057, 1626-1651)

8. Badanie zapisów książki wejścia/wyjścia na teren SdN wykazało, że w książce tej nie odnotowywano imion i nazwisk osób wjeżdżających na teren SdN w ramach realizowania zaopatrzenia SdN, a jedynie numer rejestracyjny wjeżdżającego

pojazdu, pomimo tego, że we wzorze książki przewidziano dedykowaną w tym celu kolumnę.

Dyrektor wyjaśnił, że w książce wejść/wyjścia odnotowywane są tylko dane rejestracyjne pojazdu, którym przekazywane jest zaopatrzenie. Okazanie dokumentu pracownikowi ochrony, w celu legitymowania jest przetwarzaniem danych osobowych, które podlega pod regulację RODO.

Dyrektor stwierdził, iż nie widzi konieczności, aby przetwarzać dane osobowe – kierowców pojazdów, pracowników innych firm wjeżdżających na teren schroniska. Należałoby w tym przypadku zawrzeć z firmą umowę na powierzenie danych osobowych kierowców. Nie są to dane, które są nam niezbędne, stąd taka decyzja dyrektora schroniska. W przypadku reklamacji dane dotyczące kierowców można uzyskać u właścicieli firm.

(akta kontroli str.867-1057, 1626-1651)

Zdaniem NIK nieodnotowywanie w książce wejścia/wyjścia na teren SdN przez pracownika ochrony danych osób wjeżdżających na teren SdN w ramach realizowania zaopatrzenia SdN było działaniem nierzetelnym. Ze wzoru książki wynikało bowiem, że w trzeciej kolumnie należało zawrzeć zarówno nr rejestracyjny pojazdu jak i imię i nazwisko osoby wjeżdżającej na teren SdN.

9. W stosunku do niżej wymienionych obiektów budowlanych należących do SdN nie wykonano części zaleceń wynikających z przeglądów okresowych budynków lub powielano wnioski z lat poprzednich pomimo ich uprzedniej realizacji, co w ocenie NIK było działaniem nierzetelnym.

a) kaplicy – 2021 r. - przemaalować kraty okienne – nie wykonano

Dyrektor wyjaśnił, że zalecenie wydano w protokole nr 151/2021 z dnia 29.11.2021 r. Z uwagi na aurę zimową zalecenie wykonano w okresie wiosennym 2022 r., w protokole nr 351/1/2022 z dnia 30.11.2022 r. zalecenie już jest nieaktualne.

b) szkoły – 2021 r. - zlikwidować zaciek nad łazienką w sali rekreacyjnej - wykonano - 2022 r.

Dyrektor wyjaśnił, że zalecenie wydano w protokole nr 245/1/2021 z dnia 29.11.2021 r. Z uwagi na inne prace remontowe zalecenie wykonano na początku roku 2022, w protokole nr 360/1/2022 z dnia 30.11.2022 r. zalecenie już jest nieaktualne.

c) warsztat stolarski

– 2019 r. - niewielkie spękania elewacji. Naprawić rurę w narożniku przy murze. Wykonać ochronę przeciwprzepięciową oraz tablice starego typu zastąpić nowymi. Sukcesywnie wymienić przewody na miedziane w układzie TN-S - naprawiono rurę oraz usunięto spękania elewacji - 2020 r. Pozostałe w trakcie realizacji.

Dyrektor wyjaśnił, że zalecenia wydano w protokole nr 376/1/2019 z dnia 29.11.2019 r., z uwagi na aurę zimową zalecenia wykonano w okresie wiosennym 2020 r., w protokole nr 377/1/2020 z dnia 23.11.2020 r. zalecenia są już nieaktualne (w roku 2020 powstały nowe uszkodzenia elewacji – usuwane są na bieżąco). Wykonać ochronę przeciwprzepięciową oraz tablice starego typu zastąpić nowymi, sukcesywnie wymienić przewody na miedziane w układzie TN-S - z uwagi na nieczynne warsztaty stolarskie tablice oraz instalację są wymieniane stopniowo we własnym zakresie.

- 2020 r. - niewielkie spękania elewacji. Wkleić warstwę papy zgrzewalnej. Wykonać ochronę przeciwprzepięciową oraz tablice starego typu zastąpić nowymi. Sukcesywnie wymienić przewody na miedziane w układzie TN-S - wklejono papę zgrzewalną oraz usunięto spękania elewacji - 2021 r. Pozostałe w trakcie realizacji.

Dyrektor wyjaśnił, że zalecenia wydano w protokole nr 377/1/2020 z dnia 23.11.2020 r., z uwagi na aurę zimową zalecenie odnośnie usunięcia niewielkich spękań wykonano w okresie wiosennym 2021 r. (w roku 2021 powstały nowe uszkodzenia elewacji – usuwane są na bieżąco), wklejono papę zgrzewalną i wymieniono pasy nadrynnowe, w protokole 157/2021 z dnia 29.11.2021 r. zalecenia są już nieaktualne

d) mur -
- 2022 r. - wykonać iniekcję poziomą w murze przy ul. Ceynowy i Portowej - wykonano od ul. Portowej - 2019/2020 r.

Dyrektor wyjaśnił, że zalecenie wydano w protokole nr 372/1/2020 z dnia 23.11.2020 r., z uwagi na duże zawilgocenie muru od strony ul. Ceynowy odkuto część dolną muru w celu jego osuszenia i wykonania iniekcji ponownie, mur jest nadal mocno zawilgocony co uniemożliwia wykonanie ponownej iniekcji; mur od ul. Portowej został w całości poddany iniekcji w 2019 r. i 2020 r. – zalecenie w protokole ponownego wykonania iniekcji jest nieaktualne (wpis został przeoczony przez kierownika gospodarczego).

- 2021 r. - wykonać iniekcję poziomą w murze przy ul. Ceynowy i Portowej - wykonano od ul. Portowej - 2019/2020 r.

Dyrektor wyjaśnił, że zalecenie wydano w protokole nr 152/2021 z dnia 29.11.2021 r., z uwagi na duże zawilgocenie muru od strony ul. Ceynowy odkuto część dolną muru w celu jego osuszenia i wykonania iniekcji ponownie; mur jest nadal mocno zawilgocony co uniemożliwia wykonanie ponownej iniekcji; mur od ul. Portowej został w całości poddany iniekcji w 2019 r. i 2020 r. – zalecenie w protokole ponownego wykonania iniekcji jest nieaktualne (wpis został przeoczony przez kierownika gospodarczego).

Kierownik gospodarczy wyjaśnił, że mimo iż w 2021 r. zwrócił uwagę osobie wykonującej przegląd (mgr inż. budownictwa od wielu lat współpracujący ze schroniskiem), to błąd ten został powielony w listopadzie 2022 r. Z uwagi na problemy zdrowotne osoby wykonującej dla schroniska przeglądy, błąd nie został jeszcze - do czasu kontroli skorygowany.

NIK podkreśla, że błędy w protokołach przeglądów okresowych polegające na powieleniu zaleceń z protokołów z lat poprzednich powinny być skorygowane przed ich podpisaniem przez osoby reprezentujące SdN. Podpisanie protokołów zawierających błędy było w ocenie NIK działaniem nierzetelnym.

(akta kontroli str. 804-825, 1677, 1626-1651)

10. Porozumienie pomiędzy SdN a Policją dotyczące sposobu zapewnienia bezpośredniej łączności między SdN a Komendą Powiatową Policji w Chojnicach zawarto w dniu 13.01.2023 r., podczas gdy zgodnie z § 15 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 listopada 2022 r. w sprawie sposobu i trybu współdziałania okręgowych ośrodków wychowawczych, zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich z Policją dotychczasowy sposób zapewnienia bezpośredniej łączności między zakładem lub schroniskiem a właściwą komendą Policji obowiązywał do dnia opracowania sposobu zapewnienia bezpośredniej łączności, o którym mowa w § 5 ust. 1, nie dłużej niż przez 30 dni od dnia wejścia w życie ww. rozporządzenia.

Dyrektor wyjaśnił, że Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 listopada 2022 r. w sprawie sposobu i trybu współdziałania okręgowych ośrodków wychowawczych, zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich z Policją stanowi,

co następuje: § 5. 1. Dyrektor wraz z komendantem Policji określają w terminie do dnia 15 stycznia każdego roku sposób zapewnienia bezpośredniej łączności między ośrodkiem, zakładem lub schroniskiem a właściwą komendą powiatową (miejską, rejonową) Policji, uwzględniając możliwość użycia najszybszego dostępnego środka łączności. Warunek ten został spełniony przez Dyrektora poprzez podpisanie porozumienia w dniu 13.01.2023 r. W § 15 cyt. rozporządzenia zawarto, iż dotychczasowy sposób zapewnienia bezpośredniej łączności między zakładem lub schroniskiem a właściwą komendą powiatową (miejską, rejonową) Policji obowiązuje do dnia opracowania sposobu zapewnienia bezpośredniej łączności, o którym mowa w § 5 ust. 1, nie dłużej niż przez 30 dni od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia. Z kolei w § 16. określono, iż plan zabezpieczenia zakładu lub schroniska opracowany na podstawie przepisów dotychczasowych zachowuje moc do dnia przyjęcia pierwszego planu zabezpieczenia zgodnie z § 8, nie dłużej niż przez 3 miesiące od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, czyli do 22.02.2023 r. Jeżeli więc do 22.02.2023 r. ważny był plan zabezpieczenia schroniska opracowany na podstawie przepisów dotychczasowych, a taki plan posiadało SdN, w którym opisano system i środki łączności, to trudno zrozumieć intencje ustawodawcy, który podaje, iż z tego planu sposób zapewnienia bezpośredniej łączności obowiązuje nie dłużej niż 30 dni od wejście w życie rozporządzenia, czyli do 22.12.2022 r., ale plan do 22.02.2023 r. Z kolei do 15.01.2023 r. ustawodawca podaje kolejny warunek do spełnienia, § 5. 1. Niejasność przepisów przejściowych spowodowała, iż Dyrektor nie zrealizował § 15 cyt. rozporządzenia. Jednoznaczność zapisu § 5 ust. 1 nie stanowiła problemu w interpretacji i realizacji, co też uczyniono.

(akta kontroli str. 459-728, 2051-2054)

11. Plan Ochrony zatwierdzono dopiero 28.02.2023 r. tj. w czasie trwania kontroli NIK, podczas gdy poprzedni utracił moc z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich.

Dyrektor wyjaśnił, że z uwagi na liczne zadania związane ze zmianą przepisów dotyczących nieletnich, brakiem *Vacatio legis* do wprowadzonej Ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, opóźnieniami we wprowadzaniu przepisów wykonawczych, a także bieżącym wykonywaniem zadań placówki dokumenty opracowywane były w miarę możliwości czasowych dyrektora i innych pracowników. Opracowanie Planu Ochrony SdN było bardzo czasochłonne. Rozporządzenie zawiera 20 zagadnień, które winny być ujęte w planie. Należy uwzględnić, iż ustawa oraz wydane do niej rozporządzenia to bardzo obszerne akty prawne, wymagające wielu godzin pracy na zapoznanie się, analizę.

(akta kontroli str. 459-728, 1678-1692)

OCENA CZĄSTKOWA

Działalność SdN, w okresie objętym kontrolą zorganizowano w sposób zapewniający bezpieczeństwo w placówce. Zastosowany system zabezpieczeń był adekwatny do wymaganego w SdN poziomu bezpieczeństwa. Liczba wychowanków nie przekraczała limitów określonych corocznie w „Wytocznych do organizacji roku szkolnego w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich” przekazywanych przez Departament Spraw Rodzinnych i Nieletnich Ministerstwa Sprawiedliwości. Izby izolacyjne i adaptacyjne były prawidłowo wyposażone. W celu zapewnienia należytego stanu obiektów budowlanych SdN dokonywano okresowych przeglądów rocznych i pięcioletnich a sformułowane w ich wyniku wnioski realizowano w miarę posiadanych środków finansowych. W czasie pandemii COVID-19 w SdN podejmowano działania organizacyjne w celu ograniczenia jej skutków wśród wychowanków i pracowników schroniska.

Nieprawidłowości w obszarze działalności SdN związanej z zapewnieniem bezpieczeństwa dotyczyły:

- dokumentowania użycia środka przymusu bezpośredniego w postaci siły fizycznej,
- przekroczenia, w jednym przypadku, limitu czasu przebywania wychowanka w izbie adaptacyjnej,
- przypadków nieprzeprowadzenia badań lekarskich wychowanków w ciągu 48 godzin od chwili ich umieszczenia w izbie adaptacyjnej,
- przypadków zbyt małej liczby pracowników ochrony na zmianie w stosunku do wymogów wynikających z dokumentów wewnętrznych oraz stosownych rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości ,
- brakiem kamer monitoringu w pomieszczeniach biblioteki, sali komputerowej oraz pokoju gier,
- niezgodnym z art. 121 ust 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich działaniu monitoringu w wybranych łazienkach,
- sposobu dokumentowania przez pracowników ochrony przebiegu służby,
- nieodnotowywania imion i nazwisk kierowców pojazdów realizujących dostawy do SdN,
- rzetelności sporządzania protokołów przeglądów okresowych budynków i budowli należących do SdN,
- zawarcia po terminie określonym w § 15 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 listopada 2022 r. w sprawie sposobu i trybu współdziałania okręgowych ośrodków wychowawczych, zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich z Policją porozumienia pomiędzy SdN a Policją dotyczącego sposobu zapewnienia bezpośredniej łączności między SdN a Komendą Powiatową Policji w Chojnicach,
- opracowania Planu Ochrony SdN 264 dni po wejściu w życie rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP.

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

2. Działalność resocjalizacyjna w SDN

2.1. W okresie objętym kontrolą Dyrektor opracowywał roczne plany pracy. Zostały one zaopiniowane przez radę SdN zgodnie z § 33 pkt 1 rozporządzenia w sprawie ZP i § 40 pkt 1 rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP⁶⁵. Roczne plany pracy zawierały elementy, o których mowa w § 12 ust. 3 pkt 1 i 2 rozporządzenia w sprawie ZP (do 1 września 2022 r.), a od 1 września 2022 r. wskazane w § 34 ust. 3 pkt 1-3 rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP.

(akta kontroli str.1084-1320)

2.2. Zgodnie z obowiązującymi w SdN procedurami udzielania wychowankom pomocy psychologiczno - pedagogicznej zajęcia w ww. zakresie prowadzili pracownicy posiadający niezbędne w tym zakresie wykształcenie, tworząc zespół diagnostyczny. W jego skład wchodził pedagog oraz dwaj psychologowie. Zajęcia prowadzono w oparciu o miesięczne plany pracy indywidualnie i w grupach. Zajęcia obejmowały m.in. pomoc psychologiczną, pedagogiczną, treningi zastępowania agresji, socjoterapię, wsparcie emocjonalne, wsparcie adaptacji nowego wychowanka, zajęcia z użyciem Dialogu Motywacyjnego. SdN dysponował również wsparciem lekarza psychiatry. Realizację zajęć dokumentowano w dziennikach

⁶⁵ Na podstawie § 50 rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP: „Do funkcjonowania i organizacji schronisk § 32-36, § 37 ust. 2-4 i § 38-43 stosuje się odpowiednio”.

pracy. Zespół diagnostyczny podsumowywał semestralnie swoją pracę opracowując sprawozdanie z wykonanych działań.

W okresie objętym kontrolą wg liczby wychowanków na ostatni dzień roku na jednego pracownika zespołu diagnostycznego przypadało: 5 wychowanków w 2019 r., 6 w 2020 r. i 8 w 2022 r.

W trakcie oględzin SdN stwierdzono, że placówka dysponuje pomieszczeniami do zajęć psychologiczno-pedagogicznych, w których zapewnione są warunki zarówno do grupowej jak i indywidualnej pracy z nieletnimi.

Dyrektor wyjaśnił, że SdN nie ma trudności w pozyskiwaniu pracowników pedagogicznych. W przypadku sytuacji trudnych, kryzysowych, konieczności mediacji pomoc psychologiczna była udzielana niezwłocznie.

(akta kontroli str.729-731, 1085-1088, 1321-1520, 1652-1676)

2.3. W wyniku badania kontrolnego przeprowadzonego na próbie 10 wybranych w sposób⁶⁶ celowy teczek wychowanków ustalono, że:

- we wszystkich przypadkach sporządzono w SdN opinię psychologiczną,
- w przygotowanych opiniach uwzględniono elementy wskazane w § 83 ust. 1 pkt 1-6 rozporządzenia w sprawie ZP,
- opinie zostały podpisane przez osoby biorące udział w ich wydaniu oraz Dyrektora,
- sześć opinii wydano przed upływem terminu sześciu tygodni od daty przyjęcia wychowanka,
- cztery opinie wydano w terminie wyznaczonym przez sąd, jednakże każdorazowo przypadał on po okresie sześciu tygodni od daty przyjęcia wychowanka do SdN (opisano w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości).

(akta kontroli str.1521-1528, 2012-2050)

2.4. Dokumentacja wychowanków wybrana do badania nie zawierała pisemnych potwierdzeń faktu informowania przez SdN rodziców/opiekunów nieletniego o jego zachowaniu.

(akta kontroli str.1521-1528)

2.5. W SdN umożliwiano wychowankom kontynuowanie kształcenia na poziomie podstawowym, branżowym i średnim. Oddziały szkolne do których przypisani byli wychowankowie liczyły od 3 do 8 uczniów, a oddziały wychowawcze od 3 do 11⁶⁷.

W badanych teczkach wychowanków nie stwierdzono dokumentów świadczących o ich udziale w wyjściach i wyjazdach o charakterze kulturalno – oświatowym.

(akta kontroli str.1084-1320, 1521-1597)

2.6. Wychowankom, których dokumenty wybrano do badania, udzielono łącznie 279 nagród i 15 kar.

Wychowankowie nagradzani byli poprzez: pochwały, listy pochwalne do rodziców/opiekunów, list pochwalny do sądu, nagrody pieniężne w wysokości od 15 zł do 165 zł oraz przepustki.

⁶⁶ Do badania wybrano te czki wychowanków najdłużej przebywających w SdN.

⁶⁷ Dyrektor każdorazowo uzyskiwał zgodę na zwiększenie liczebności grupy ponad limit określony w rozporządzeniu w sprawie ZP

Jako środki dyscyplinarne stosowano: okresowe cofnięcie zgody na korzystanie z Internetu i gier komputerowych, naganę, upomnienie, zawiadomienie sądu o niewłaściwym zachowaniu.

Przyznanie nagrody lub zastosowanie środka dyscyplinującego powiązane było z konkretnym zachowaniem wychowanka.

W przypadku zastosowania środka dyscyplinarnego:

- środek zastosowano po niewykonywaniu obowiązków wynikających z ustawy lub regulaminu ustalonego w SdN,
- zastosowano jeden środek dyscyplinarny za jedno przewinienie,
- przed zastosowaniem środka dyscyplinarnego dyrektor schroniskach lub zakładu albo upoważniony pracownik pedagogiczny wysłuchiwał nieletniego i zasięgał opinii odpowiednich osób,
- wskazano przyczyny jego udzielenia, sporządzono go na piśmie i włączono do akt osobowych nieletniego oraz pouczone nieletniego o prawie do złożenia skargi do sędziego rodzinnego sprawującego nadzór nad schroniskiem i włączono do akt osobowych nieletniego

W wyniku braku oznaczenia datą decyzji o przyznaniu nagrody lub zastosowaniu środka dyscyplinującego, nie można jednoznacznie stwierdzić niezwłoczności stosowania ww. środków wychowawczych.

(akta kontroli str.1523-1526, 1598-1613)

2.7. Dyrektor wyjaśnił, że SdN jest placówką o charakterze tymczasowym, gdzie przebywają nieletni w wieku 15-17 lat (najczęściej).

Zadania schronisko związane z usamodzielnieniem wychowanka to:

- 1) Poinformowanie właściwego PCPR/MOPS/MOPR nie później jednak niż do dnia 10 grudnia roku poprzedzającego, o wychowankach, którzy w danym roku kalendarzowym osiągną pełnoletność.
- 2) Przekazanie właściwemu PCPR/MOPS/MOPR dokumentacji dotyczącej osoby usamodzielnianej nie później niż na miesiąc przed terminem.
- 3) W zależności od wieku nieletniego pedagog schroniska pomaga wychowankowi w ustanowieniu opiekuna usamodzielnienia oraz w spisaniu i złożeniu we właściwym PCPR/MOPS/MOPR Indywidualnego Programu Usamodzielnienia.
- 4) Schronisko, w związku ze zwolnieniem nieletniego ze schroniska lub przewiezieniem do innej placówki nie prowadzi dalszego procesu usamodzielniania wychowanków.

(akta kontroli str.1652-1676)

2.8. 2019 r.: 7 301,00 tys. zł, z tego wynagrodzenia pracowników wraz z pochodnymi 5 452,75 tys. zł (tj. 74,68%), na zakup materiałów i wyposażenia 233,09 tys. zł (tj. 3,19%), zakup usług remontowych 406,50 tys. zł (tj. 5,57%), nie ponoszono wydatków na zakupy inwestycyjne. Wysokość wydatków na jednego nieletniego wyniosła 494,98 tys. zł;

- 2020 r.: 7 320,59 tys. zł, w tym na wynagrodzenia pracowników poniesiono wydatki w wysokości 5 438,93 tys. zł (tj. 74,30%), na zakup materiałów i wyposażenia 205,64 tys. zł (tj. 2,8%), zakup usług remontowych 372,90 tys. zł (tj. 5,09%), na zakupy inwestycyjne 129,98 tys. zł (tj. 1,77%). Wysokość wydatków na jednego nieletniego wyniosła 443,67 tys. zł;
- 2021 r.: 7 812,76 tys. zł, w tym na wynagrodzenia pracowników poniesiono wydatki w wysokości 5 908,28 tys. zł (tj. 75,62%), na zakup materiałów i wyposażenia 189,15 tys. zł (tj. 2,42%), zakup usług remontowych 412,45 tys. zł

(tj. 5,28%), na zakupy inwestycyjne 39,95 tys. zł (tj. 0,51%). Wysokość wydatków na jednego nieletniego wyniosła 578,72 tys. zł;

- 2022 r.: 8 569,78 tys. zł w tym na wynagrodzenia pracowników poniesiono wydatki w wysokości 6 083,48 tys. zł (tj. 70,99%), na zakup materiałów i wyposażenia 193,96 tys. zł (tj. 2,26%), zakup usług remontowych 319,24 tys. zł (tj. 3,73%), na zakupy inwestycyjne 469,49 tys. zł (tj. 5,49%). Wysokość wydatków na jednego nieletniego wyniosła 482,80 tys. zł;

(akta kontroli str.1614-1623)

2.9. W okresie objętym kontrolą w SdN zatrudnienie w przeliczeniu na pełen etat wynosiło od 67,69 etatów na dzień 31 marca 2019 r. do 58,87 etatów na dzień 31 grudnia 2022 r. oraz dzień rozpoczęcia kontroli. W ramach ww. liczby zatrudnienie w okresie 31 marca 2019 r. – 31 grudnia 2022 r. oraz dzień rozpoczęcia kontroli wynosiło:

- pracownicy ochrony – od 20 do 15 etatów, najmniejsza wartość 15,
- pozostali pracownicy – od 17,7 do 17,65 etatów, najmniejsza wartość 16,2,
- pracownicy pedagogiczni – od 26,08 do 23,22 etatów, najmniejsza wartość 21,93,
- psychologodzy i pedagogodzy – 4 etaty.

(akta kontroli str.1624-1625)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Z przedłożonych w toku kontroli dokumentów dotyczących rocznego planu pracy na rok szkolny 2022/2023 wynika, że nie sformułowano w nim zadań do realizacji w obszarze edukacji, co było niezgodne z § 34 ust. 3 pkt 1a rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP.

Dyrektor wyjaśnił, że na rok szkolny 2022/2023 opracowano dwa plany. Jeden, który został zaopiniowany przez Radę Schroniska 01.09.2022 r. przed wejściem w życie Rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP. W dniu 28.03.2023 r. Rada Schroniska zaopiniowała aneks do Roczego Planu Pracy Schroniska dla Nieletnich w Chojnicach. Plan zawiera zadania do realizacji w obszarze edukacji.

(akta kontroli str.1084-1320, 1652-1676)

2. Cztery z 10 badanych opinii psychologiczno – pedagogicznych zostały sporządzone w terminie dłuższym niż 6 tygodni licząc od dnia przyjęcia wychowanka do SdN, co było niezgodne z § 83 ust. 2 rozporządzenia w sprawie ZP.

Dyrektor wyjaśnił m.in., że za każdym razem sporządzenie opinii w terminie dłuższym niż sześć tygodni licząc od daty przyjęcia wychowanka w SdN było uzgodnione z sądem prowadzącym postępowanie. Ponadto oświadczył, że w okresie objętym kontrolą i wcześniej nigdy nie miała miejsca sytuacja, iż sąd musiał przedłużyć pobyt nieletniego w schronisku dla nieletnich w związku z tym, iż SdN nie wydało opinii diagnostycznej w wyznaczonym przez rozporządzenie lub Sąd terminie.

Zdaniem NIK uzgodnienia pomiędzy SdN a sądem prowadzącym sprawę nieletniego nie mają wpływu na maksymalny termin sporządzenia opinii psychologiczno-pedagogicznych i nie zwalniają SdN z obowiązku dochowania terminu określonego w § 83 ust. 2 rozporządzenia w sprawie ZP.

(akta kontroli str.1521-1528, 1652-1676)

3. Wszystkie z 10 badanych decyzji o zastosowaniu środka wychowawczego nie zawierało daty jej wydania, przez co nie jest możliwe stwierdzenie obowiązku niezwłoczności jego zastosowania wynikającego z art. 310 ust. 4 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich.

Dyrektor wyjaśnił, że na dokumentach dotyczących stosowania środka dyscyplinarnego, na druku obowiązującym w SdN w Chojnicach, wnioskodawca podaje datę wystąpienia o zastosowanie środka dyscyplinarnego. Dyrektor stosuje środki dyscyplinarne niezwłocznie, uwzględniając niezbędny czas na przeprowadzenie czynności, o których mowa w art. 312 ustawy z dnia 9 czerwca o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich. Dyrektor art. 310, w tym ust. 4 interpretował jako działanie wychowawcze, nie administracyjne, które winno być opatrzone datą. Zapisy art. 310 są artykułami typowo wychowawczymi. Dyrektor w trakcie niniejszej kontroli zaczął decyzje o zastosowaniu środka dyscyplinarnego opatrywać również datą, a nie jak wcześniej tylko podpisem.

Zdaniem NIK praktyka nieumieszczania daty na decyzji dotyczącej zastosowania przez Dyrektora środka wychowawczego de facto uniemożliwiała stwierdzenie niezwłoczności jego zastosowania.

(akta kontroli str.1521-1528, 1652-1676)

4. We wszystkich 10 teczkach wychowanków objętych kontrolą NIK nie stwierdzono dokumentów potwierdzających realizowanie przez SdN obowiązku, wynikającego z § 60 rozporządzenia w sprawie ZP informowania rodziców (opiekunów) co najmniej dwa razy w roku o zachowaniu nieletniego.

Dyrektor wyjaśnił, że w początkowym okresie pobytu nieletniego w schronisku kontakt z rodzicami, opiekunami prawnymi nieletniego nawiązują członkowie zespołu diagnostycznego, którzy informują rodziców o zachowaniu nieletniego. Po przejściu nieletniego do grupy w internacie wychowawcy są zobowiązani do monitorowania, czy wychowankowie mają stały i systematyczny kontakt z rodzicami/opiekunami prawnymi. Jeżeli tak nie jest, wychowawcy powiadamiają o tym kierownika internatu, który podejmuje dalsze działania. Wychowawcy na bieżąco informują rodziców o zachowaniu nieletnich, mogą to również czynić na prośbę nauczycieli ze szkoły - warsztatów, jeżeli zajdzie taka konieczność. Informacje o zachowaniu nieletnich są przekazywane rodzicom także podczas odwiedzin - rodzic ma możliwość rozmowy z wychowawcą nieletniego, kierownikiem działu, dyrektorem, którzy pełnią danego dnia dyżur kierowniczy. W niedzielę odbywają się też rozmowy psychologów z rodzicami nieletnich w ramach zbierania danych do opinii diagnostycznej.

Zdaniem NIK niedokumentowanie realizowania przez SdN działań wynikających z § 60 rozporządzenia o ZP było działaniem nierzetelnym, z uwagi na fakt braku możliwości weryfikacji, innej niż opartej na wyjaśnieniach Dyrektora, realizacji obowiązku wynikającego z ww. przepisu

(akta kontroli str.1521-1528, 1652-1676)

OCENA CZĄSTKOWA

Praca z wychowankami oparta była m.in. o roczne plany pracy. Pomocy psychologicznej – pedagogicznej udzielali wychowankom pracownicy posiadający wymagane w tym zakresie uprawnienia. Dla każdego z wychowanków objętych próbą kontrolną sporządzono opinię psychologiczną, w których uwzględniono elementy wskazane w § 83 ust. 1 pkt 1-6 rozporządzenia w sprawie ZP. Wychowankom

umożliwiono kształcenie ogólne oraz naukę zawodu. W okresie objętym kontrolą SdN borykało się z brakiem odpowiedniej liczby pracowników ochrony, pomimo podejmowanych działań Dyrektora ukierunkowanych na naprawę sytuacji.

Stwierdzone w obszarze działalności resocjalizacyjnej nieprawidłowości dotyczyły:

- niesformułowania w Rocznym planie pracy SdN na rok szkolny 2022/2023 zadań do realizacji w obszarze edukacji,
- sporządzenia w terminie dłuższym niż 6 tygodni licząc od dnia przyjęcia wychowanka do SdN opinii psychologiczno-pedagogicznych,
- brakiem daty zatwierdzenia decyzji o zastosowaniu środka wychowawczego,
- brakiem pisemnego potwierdzenia realizacji obowiązku informowania rodziców/opiekunów o zachowaniu wychowanka,

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi	NIK nie formułuje uwag w wyniku stwierdzonych nieprawidłowości.
Wnioski	<p>W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości NIK wnosi o:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Dokumentowanie użycia środków przymusu bezpośredniego zgodnie z art. 51 ust 1 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej.2. Przestrzeganie maksymalnego czasu pobytu wychowanka w izbie adaptacyjnej, określonego w art. 125 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu resocjalizacji nieletnich.3. Zachowanie maksymalnego czasu przeprowadzenia badania lekarskiego nieletniego umieszczonego w izbie adaptacyjnej określonego w art. 125 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu resocjalizacji nieletnich.4. Dalszego podejmowania działań w celu zapewnienia w SdN wymaganej przepisami liczby strażników na zmianie.5. Dokumentowanie przebiegu służby zgodnie z wymogami § 64 i § 65 rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP.6. Dokumentowanie przekazywania rodzicom (opiekunom) wychowanków przebywających w ZP informacji o zachowaniu nieletnich.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań. W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, 31 maja 2023 r.

Kontroler
Piotr Lewandowski
doradca techniczny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku
Dyrektor

.....
podpis

.....
podpis